

Revisjonsrapport

2012.045.R.KLIF

Janusfabrikken AS
Stephansveg 35
5267 Espeland

Revisjon ved Janusfabrikken AS

Dato for revisjonen: 27. november og 28. november 2012
Rapportnummer: 2012.045.R.KLIF
Saksnr.: 2011/545

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:
Anton Stefansen

Fra Klima- og forurensningsdirektoratet:
Hilde Sundt Skålevåg, Britt Endre

Resultater fra revisjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket hos Janusfabrikken AS under for revisjonen 27. november og 28. november 2012. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Klima- og forurensningsdirektoratet avdekket 6 avvik og 1 anmerkning under revisjonen.

Avvik

- Virksomheten mangler skriftlige rutiner innenfor kjemikalieområdet
- Virksomhetens risikovurdering av miljøskadelige kjemikalier er mangelfull
- Virksomheten har ikke foretatt en dokumentert miljørisikoanalyse av virksomhetens aktiviteter og utstyr som kan medføre fare for akutt forurensning
- Virksomhetens måleprogram og utslippskontroll har mangler
- Virksomhetens håndtering av farlig avfall er ikke tilfredsstillende
- Virksomhetens internkontroll er mangelfull

Anmerkning

- Kjellerlokalet i virksomheten bør ryddes

Avvikene og anmerkningene er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Janusfabrikken AS må sende en skriftlig bekreftelse innen 1. mars 2013 på at avvikene er rettet. Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

7.12.2012 Hilde S. Skålevåg
dato revisjonsleder

Klima- og forurensningsdirektoratet

Arnstein Flatlandsmo
for seksjonssjef Einar Knutsen

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr (underenhet): 974104024	Eies av: 867492062
Besøksadresse: Stephansens veg 35,5267 Espeland	Telefon: 55 53 58 00
Bransjenr. (NACE-kode): 14.140 - Produksjon av undertøy og innertøy	E-post: firmapost@janus.no

Kontrollert anlegg

Navn: Janusfabrikken AS	Anleggsnr: 1201.0196.01
Kommune: Bergen	Anleggsaktivitet: Tekstil, skinn og tauprodukter
Fylke: Hordaland	Risikokl. 3
Tillatelse gitt:	Tillatelse sist oppdatert: 26.01.12

2. Revisjonens omfang

Denne revisjonen ble gjennomført for å kontrollere om kravene i virksomhetens tillatelse og gjeldene krav i forurensningsloven og produktkontrollloven overholdes. Revisjonen inngår i Klima- og forurensningsdirektoratets kontroll av tekstilbransjen i 2012.

Revisjonens tema:

Ny tillatelse 26.1. 2012

- Kjemikaliebruk/REACH og substitusjon,
- Miljøriskovurderinger i forhold til kjemikaliebruk og ordinære og akutte utslipp
- Utslipp til vann og måleprogram
- Farlig avfall
- Internkontroll

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter revisjonen

Janusfabrikken AS plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. For at Klima- og forurensningsdirektoratet skal kunne avslutte saken, må Janusfabrikken AS innen 1. mars 2013 sende en skriftlig bekreftelse med dokumentasjon som viser at avvikene er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (postmottak@klif.no) til Klima- og forurensningsdirektoratet v/ Hilde Sundt Skålevåg.

4. Varsel om tvangsmulkt

Klima- og forurensningsdirektoratet varsler herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt jf. forurensningsloven § 73 dersom vi ikke har mottatt en skriftlig bekreftelse på at avvikene er rettet innen 1. mars 2013. Tvangsmulkten vil påløpe dersom vi ikke har mottatt en bekreftelse på at avvikene er rettet innen 3 uker etter at vedtaket om tvangsmulkt ble fattet.

En eventuell tvangsmulkt vil være på kr 100 000,-.

Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Klima- og forurensningsdirektoratet innen to uker etter at denne rapporten er mottatt.

5. Gebyr for revisjonen

Janusfabrikken AS er ved denne revisjonen plassert i gebyrsats 4 jf. varselbrev fra Klima- og forurensningsdirektoratet datert 19. september 2012. Dette betyr at dere skal betale kr 44 600,- i gebyr for den gjennomførte revisjonen. Vi vil ettersende faktura med innbetalingsblankett.

Vedtaket om gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens § 39-8 om gebyr for revisjon (flerdagstilsyn). Gebyrets størrelse kan eventuelt klages inn til Miljøverndepartementet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra dette brevet er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Klima- og forurensningsdirektoratet.

Klima- og forurensningsdirektoratet viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

6. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Klima- og forurensningsdirektoratets postjournal på www.klif.no (jf. offentleglova).

Kopi av rapporten sendes også til:

- Fylkesmannen i Hordaland, ved miljøvernavdelingen
- Bergen kommune

7. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1: Virksomheten mangler skriftlige rutiner innenfor kjemikalieområdet

Avvik fra: Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) § 5 punkt 1 og 7 og tillatelse datert 19.12.2011, punkt 2.6
Internkontroll

Kommentarer:

Janusfabrikken skal ha oversikt over de krav som er særlig viktig for virksomheten innenfor kjemikalieområdet. Virksomheten skal også ha skriftlige rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i kjemikalierregelverket.

Janusfabrikken AS er en etterfølgende bruker i henhold til REACH, men kjenner ikke til hvilke krav/plikter dette medfører. Disse pliktene er beskrevet i avdeling V i REACH.

Virksomheten har manglende kunnskap om godkjenningslisten (vedlegg 14), begrensingslisten (vedlegg 17) og kandidatlisten i REACH.

Virksomheten mangler blant annet skriftlige rutiner som sikrer at:

- virksomheten er oppdatert på det regelverket som gjelder kjemikaliene de bruker, for eksempel REACH og klassifisering og merking av farlige kjemikalier.
- deklareringspliktige produkter blir meldt til Produktregisteret (PR). Janusfabrikken AS er registrert som kunde for kjemikaliene de bruker, men har ingen fullstendig oversikt om alle deklareringspliktige kjemikalier er meldt til PR.
- kjemikaliene de bruker ikke inneholder forbudte og/eller strengt regulerte stoffer

Avvik 2

Virksomhetens risikovurdering av miljøskadelige kjemikalier er mangelfull

Avvik fra: Tillatelse punkt 11.1 *Miljøriskovurdering av miljøskadelige kjemikalier* og Internkontrollforskriften § 5 punkt 6

Kommentar:

Tillatelsen krever at virksomheten skal gjennomføre en miljørisikovurdering av kjemikaliene som er klassifisert som miljøskadelige (R 50/53, R 51/53, R 52/53). Miljøriskovurderingen skal avklare faren for skadelige effekter på miljøet forårsaket av kjemikaliene og de mengdene som benyttes. Miljøriskovurderingen skal dokumenteres skriftlig.

Virksomheten har utarbeidet en enkel risikovurdering som inkluderer alle kjemikalier. Det ble under tilsynet klart at virksomheten bruker minst 8 kjemikalier klassifisert som miljøskadelige. De mangler konkrete risikovurderinger av de miljøskadelige kjemikaliene og det er ikke gjort en materialstrømsanalyse /massebalanse for disse. Det mangler en dokumentert risikovurdering av hvilken effekt virksomhetens utslipp har på resipienten og også konklusjoner om bruken av de enkelte kjemikaliene medfører miljøskade eller ikke.

Janusfabrikken importerer garn og farget garn og mangler også en risikovurdering av hva råstoff de importert inneholder.

Avvik 3

Virksomheten har ikke foretatt en dokumentert miljørisikoanalyse av virksomhetens aktiviteter og utstyr som kan medføre fare for akutt forurensning

Avvik fra: Tillatelse datert 19.11.2011, punkt 9.1 *Miljørisikoanalyse - akutt forurensning*, Internkontrollforskriften § 5 punkt 6

Kommentar:

Tillatelsen krever at virksomheten skal gjennomføre en miljørisikoanalyse. Virksomheten skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akuttforurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på virksomhetens område eller utenfor.

Janusfabrikken AS har ikke en dokumentert miljørisikoanalyse for virksomheten.

Eksempel på hva som burde vært miljørisikovurdert:

- fare for forurensning ved lagring av farlig avfall og lagring av kjemikalier
- fare forurensning i "blanderom" for fargestoffer
- fare for forurensning via andre utslippspunkter
- fare forurensning ved påfylling og lagring av fyringsolje på nedgravd lagertank
- utslipp til luft (damp) fra fargekar

Avvik 4 Virksomhetens måleprogram og utslippskontroll har mangler

Avvik fra: Tillatelse datert 19.11.2011, punkt 10.1 *Utslippskontroll og måleprogram*

Kommentar:

Bedriften skal gjennomføre målinger av utslipp til luft og vann, samt støy i omgivelsene. Målinger omfatter volumstrømsmåling, prøvetaking, analyse og beregning. Målinger skal gjennomføres slik at de blir representative. Virksomheten skal ha et måleprogram som inngår i virksomhetens dokumenterte interkontroll.

Virksomheten opplyste under revisjonen at de ikke benytter vannmengdemåleren fordi denne gir ustabile resultater. De benytter isteden måling av prosessvann som tas inn i virksomheten og trekker fra 5 % for vanddamp ut. Virksomheten sier at valg av 5 % fratrukk til damp er en vurdering de har gjort, men tallet kan ikke dokumenteres. I tillegg kommer det inn regnvann fra taket i prosessavløpet. Det er uklart hvor stort bidrag dette gir til det totale vannutslippet.

Janusfabrikken har i 2012 målt et overutslipp av møllemiddel i en av to målinger. De opplyste at de ikke benytter møllemiddel og at dette antagelig følger med et råstoff. Virksomheten har ikke tatt nye prøver for å verifisere om dette skyldes et enkelt tilfelle med råstoff eller om de over lengre tid har hatt et overutslipp. Janusfabrikken har vært i kontakt med aktuell leverandør av råstoff.

Virksomheten har et måleprogram, men dette har mangler.

For eksempel:

- beskrivelse av prøvetaking av olje mangler
- beskrivelse av vannmengdemåling og beregninger mangler
- beskrivelse av og begrunnelse for valg representative prøvetakingsfrekvenser mangler
- vurdering av usikkerhet i alle ledd mangler
- rutiner for kalibrering, vedlikehold og renhold av måleutstyr
- et system for å avdekke om importerte garn og tekstiler inneholder prioriterte miljøgifter

Se for øvrig mer informasjon om kravene til måleprogram i tillatelsen pkt 10.1 og informasjonsark fra Klif TA 2748/2010 "Forventninger til industriens utslippskontroll".

Avvik 5

Virksomhetens håndtering av farlig avfall er ikke tilfredsstillende

Avvik fra: Tillatelsens punkt 8.1, *Avfall, Generelle krav*, Forskrift om gjenvinning- og behandling av avfall (avfallsforskriften) § 11- 5, *Forsvarlig oppbevaring mv. av farlig avfall* og § 11-8 *Leveringsplikt*, § 11-12, *Virksomhetenes deklarasjonsplikt om avfallens innhold*

Kommentar:

Virksomheter plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall skjer i overensstemmelse med gjeldene regelverk. Farlig avfall skal håndteres forsvarlig. Alle som håndterer farlig avfall skal treffe nødvendig tiltak for å unngå fare for forurensning. Farlig avfall skal leveres minst en gang per år. Når avfallet leveres, skal virksomheten fylle ut et deklarasjonsskjema som er godkjent av Klima- og forurensningsdirektoratet.

Stikkprøvekontroller inne i fabrikk under revisjonen viste at det stod kasserte miljøfarlige kjemikalier flere steder blant annet på gulvet ved sluk, i plastkasse og på paller. Det stod også rester av farlig avfall etter oppussing under en trapp. Flere av "boksene" var umerkede. I kjeller var det lagret spillolje i kanner uten kork og i åpne plastkar rett ved sluk. Virksomheten opplyser at sluket er tettet. Det var lagret store mengder lysstoffrør med kvikksølv flere steder kjeller og det var knuste lysrør på gulvet.

Janusfabrikken AS har ikke levert farlig avfall siden 2010. Da leverte de store mengder kasserte fargestoffer. Under tilsynet ble det avdekket kassert kjemikalier flere steder. Det ble opplyst at disse kjemikaliene skulle vært levert i 2010. Spillolje fra maskiner har ikke vært levert siden 2007. Virksomheten opplyste at farlig avfall fra oppussing prosjekter er levert til kommunalt mottak uten at det er blitt deklart.

Avvik 6

Virksomhetens internkontroll er mangelfull

Avvik fra: Tillatelsens punkt 2.4 *Plikt til forebyggende vedlikehold*, punkt 2.6 *Internkontroll* og punkt 10.1 *Utslippskontroll og måleprogram*, punkt 11.1 *Miljøriskovurdering av miljøskadelige kjemikalier – ordinære utslipp*. Internkontrollforskriften § 5 annet ledd punkt 1,4, 6, 7, og 8

Kommentar

Internkontrollforskriften krever at virksomheten skal sørge at de lover og forskrifter i helse- miljø- og sikkerhetslovgivning som gjelder for virksomheten er tilgjengelig og ha oversikt over de krav som er særlig viktig for virksomheten.

Lover og forskrifter

Ved revisjonen kjente ikke ledelsen ved virksomheten til hvilke lover og forskrifter for ytre miljø som var gjeldene for virksomheten. I internkontrollsystemet deres var det for ytre miljø kun en henvisning til en utdaterte versjon av avfallsforskriften § 11. Virksomheten har plikter i forhold til både produktkontrollloven og forurensningsloven med flere tilhørende forskrifter. Ledelsen ved virksomheten kjente heller ikke til innholdet i Janusfabrikken AS sin tillatelse etter forurensningsloven.

Mål

Internkontroll innebærer at virksomheten skal fastsette mål for helse- miljø og sikkerhet. Janusfabrikken AS har ikke fastsatt mål for ytre miljø.

Ledelsens gjennomgang

Virksomheten skal med jevne mellomrom foreta en fullstendig gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt. Ledelsen opplyst at de følger opp internkontrollsystemet for helse og sikkerhet jevnlig gjennom AMU-møter. Janusfabrikken har ingen jevnlig gjennomgang av internkontrollsystemet for ytre miljø for å sette mål, følge opp krav i tillatelsen fra Klif, evaluere risikovurderinger og sikre at planlagte tiltak gjennomføres. Virksomheten mangler et systematisk system for ledelsens gjennomgang.

Avvik og avvikshåndtering og rutiner

Internkontroll innebærer at virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-miljø- og sikkerhetslovgivningen. Virksomheten har 3 avvikssystemer. Ingen av disse fokuserer på ytre miljø. Virksomheten har ikke dokumenterte kriterier for når avvik for ytre miljø skal registreres, hvem som skal registrere de eller hvordan de skal følges opp.

Janusfabrikken sitt arbeid med risikovurderinger er mangelfullt jf. avvik 2 og 3. Janusfabrikken AS har ikke rutiner eller prosedyrer som beskriver hvordan risikovurderinger skal gjennomføres, kriterier for når de må oppdateres og hvem som har ansvar for dette.

Virksomheten mangler også andre rutiner/ prosedyrer.

Eksempler på mangler:

- Virksomheten har ikke innført rutiner forbyggende vedlikehold for utslippskritisk utstyr utover kjelen. De opplyser at de har daglige tilsynsrunder i fabrikken og gjør korrektivt vedlikehold ved behov. Rutinen med daglig tilsynsrunder i fabrikken er ikke dokumentert.

- Rutine for håndtering av farlig avfall er mangelfull. Leveringsplikt en gang per år er blant annet ikke beskrevet.
- Måleprogrammet er ikke tatt inn i virksomhetens internkontrollsystem

8. Anmerkninger

Anmerkning 1

Kjellerlokalet i virksomheten bør ryddes

Kommentarer: Kjellerlokalet til virksomheten fremstår som rotet og inneholder mye gammelt utstyr. Det er lagret både EE-avfall og annet avfall sammen med gamle kjemikalier og annet utstyr. EE-avfall kan inneholde prioriterte miljøgifter som PCB og Hg og bør leveres til godkjent mottak.

9. Andre forhold

Janusfabrikken selger ullavskjær fra produksjonsprosessen til en virksomhet i Storbritannia. Virksomheten må avklare hvorvidt ullavskjæret er et biprodukt eller et avfall jf. rammedirektivet for avfall. Håndteringen av ullen i Storbritannia vil være avgjørende for om det er et biprodukt eller et avfall. Hvis ullavskjæret er avfall må det sendes som grønt avfall med et "consignment" dokument.

Janusfabrikken as opplyste at det Økotex merker tekstilene de selger og at de jobber for en Iso9001 sertifisering i 2013.

10. Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Åpningsmøte 27. november 2012: Informasjon fra Klima- og forurensningsdirektoratet om gjennomføringen av revisjonen
- Intervjuer og verifikasjoner 27. november til 28. november 2012.
 - 3 personer ble intervjuet
 - befaringer av hele fabrikken
- Avsluttende møte 28. november 2012: Oppsummering med presentasjon av foreløpige resultatene.

I vedlegg 1 har vi satt opp en oversikt over deltakerne på revisjonen.

11. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for kontrollen var:

- tillatelse datert 26.1.2012 fra Klima- og forurensningsdirektoratet
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med tilhørende forskrifter
- lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
- korrespondanse mellom virksomheten og Klima- og forurensningsdirektoratet

- virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet
- sikkerhetsdatablader
- måleprogram
- risikovurderinger
- internkontrolldokumentasjon
- utskrifter fra Produktregisteret

Følgende informasjon ble utdelt under tilsynet:

- Forventninger til industriens utslippskontroll (2748/2012)
- PIB (2612/2010)
- Kontroll med risiko gir gevinst
- Reach 2013 (2861/2011)
- Liste over utvalgte farlige stoffer (2878/2012)
- Substitusjonsplikten (2721/2010)

VEDLEGG 1

Deltagere ved Klima- og forurensningsdirektoratets revisjon ved Janusfabrikken AS 27. november og 28. november 2012.

I tabellen under har vi satt opp en oversikt over funksjonene til de personene som deltok under formøtet, åpningsmøtet og det avsluttende møtet. Intervjuene er også med i tabellen.

Funksjon	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Administrerende direktør	x	x	x
HMS-leder og fargerimester	x	x	x
Vedlikeholdsleder		x	x
Økonomisjef			x

Klima- og forurensningsdirektoratets revisjonsgruppe:

Hilde Sundt Skålevåg, revisjonsleder

Britt Endre, revisor